

Årstal Alslev Vandmølle

1

4.9.2009

Årstal	Begivenhed	Henvisning.
300 f.Kr. ca.	Beskrivelse af vandkraft af græsk digter	DMF
25 f.Kr.	Beskrivelse/tegnning af romersk vandmølle af Vitruvius Pollio	VVD side 11
398	Ældste lov om vandmøller fra Romerriget	VU side 17.
890 ca.	Fund af tømmer udformet som mølleaksel ved Mølleåen	Skalk 2002 nr. 2
1000 ca.	Udgravninger ved Herning og Ringkøbing viser møller med horisontal aksel	VVD side 11
1020 ca.	Knud den Store sender engelske munke til Danmark for at etablere vandmøller	Overlevering – fortælling - skrøne
1086	5624 vandmøller i England	Wilhelm Erobrerens Domesday Book MID side 37
1135	Omtale af vandmølle ved Næstved	MID side 41
1175	Benediktiner munkene får af Kong Valdemar den Store eneret på formaling af mel til Odense by	DMF
1190 ca.	Konstruktionstegning af vandmølle lavet af abbed Herrad af Landsberg	MID side 40
1231	Vandmøller i Vestjylland – Valdemar Sejrs beskatter melproduktion	Iflg. Valdemar Sejrs Jordebog FTM side 19
1241	Lovgivning i Jydske Lov	VVD side 11 JL 1.bog kap. 57
1356	Forordning af Valdemar Atterdag om ”nyttegørelse” af vandløbene	VVD side 11
1531	Alslev Vandmølle omtales i skøde på Visselbjerg	S.B. Bøcher Vandmøller i Ribe Amt
1567	Møllen nævnt skøde på Visselbjerg	Kronens Skøder I side 111
1586	Tycho Brahe laver vandmølle med overfaldshjul på Hvem til korn- garve- og papirproduktion	VVD side 12 Skalk 1981 nr. 3
1620	Første ”hollandske vindmølle” opstilles ved Kbh. af Chr. IV	VVD side 13
1636	Møllefæster Terkel Lauridsen	
1643	Chr. IV store reces om mølle drift	FTM side 72.
1662 - 1663	Skader efter ”svenske-krigene” opgøres	Ribe Amtsregnskab R.A.
1663	Lov om møllenæring	FTM side 61
1664	Ansættes til 26 tdr. hartk. efter gl. matrikel, dog senere nedsat til 13	Matr. 1664 V.L.A. p. 209 b VU side 144
1673	Møllefæster Abraham Zachariasen	
1683 / 1684	Lovgivning om etablering/nedlæggelse af ”skvatmøller” Møllelaugsbestemmelser om betaling for formaling med 1/18 af kornet. Møllebeskatning efter ansat hartkorn A.V.: 2 kværne – brøstfældig – vandmangel	Danske Lov af Chr. V VVD side 12 Markborg nr. 732 R.A.
1688	Ved ny matrikel sat til 9½ tdr. hartk. Mølleskyld, landbrug 3 tdr. hartk. Opland 76 gårde og 26 huse med i alt	Matr. fra 1688 R.A. p. 235 b S.S. Bøcher V. i R.A. side 14

Årstal Alslev Vandmølle

2

4.9.2009

	465 tdr. hartk.	
1692	Syn over Alslev Mølle. Bebos af Knud Hansen	Fotokopi af håndskrevet kladde i Lokalarkiv
1695 1697 1706	Skøder på Visselbjerg	Skøde og panteprotokol V.L.A. 20.5.1695 12.4.1697 26.4.1706
1710	Hans Rasmussen er fæster på møllen under D. Rask på Visselbjerg	
1719	Vandkraft udnyttes ved gravet kanal fra Arresø til Roskilde Fjord. Frederiksværk	
1745	Alslev mølleren gør indsigelse mod flytning af Varde Vandmølle	Kromann FRA nr. 10 side 617
1752	Laurs Hansen fd 1693, møller dør – enken viderefører møllen	Fotokopi af ny håndskrevet kladde i arkiv - kirkebog
1759	Møllen omtales i skøde på Visselbjerg	Skødekopi på arkivet
1760	Jens/Iver Laursen Brink fd. 1723 dør 1776 overtager fæste af møllen ? Første dampmølle etableres i England	Fotokopi af ny håndskrevet kladde på arkivet. GDL
1761	Indberetning om møller til Rentekammeret.	VU side 186.
1763	Nis Hansen fd. 1731 gifter sig med datter af Laurs Hansen. Hun dør i 1764. Han dør 1788	Fotokopi af ny håndskrevet kladde i arkiv. Kirkebog
1770 ca.	Installation af stjernehjul der kan drive flere kværne påbegyndes i Danmark	VVD side 13
1772	Møllen sælges på auktion fra Visselbjerg til ny ejer Chresten Bierum for 2500 rigsdaler.	Skødeprotokol nr. 47 V.L.A.
1774	Nis Hansen får privilegium til drift af gryn- og gruppeværk 5.4.	Fotokopi af kgl. bevilling, er renskrevet.
1778	Møllen ejes af Chresten Bierum på Aarupgaard og fæster er Nis Hansen	Fotokopi af håndskrevet kladde på arkiv.
1787	Nis Hansen er 56 år, fæster og enkemand for 3 gang Dør 1788. Der bor 5 børn af 2. ægteskab og 6 tjenestefolk/møllersvende.	Folketællingsliste pr. 17.7.1787
1788	Hans Andersen gift med Kirstine? Nisdatter køber møllen for 3816 rd.	Det er formodentlig indbo, inventar og beboelse der købes.
1793	10.februar begravnes Kirstine Nis datter fra Alslev Møll	Kirkebogen.
1792	Cirkulære om brug af ”pillekværne” og betaling af afgift til staten. Hans Andersen Schack fd. 1750 køber møllen af Christen Bierrum, Ålborggård. Hans Nissen (søn af N.H.) arbejder på Spangsberg Mølle og gifter sig i 1801 ca. med ejeren af møllen	Renskrift af skødekopi på arkivet Fra Ribe Amt (1923) bind 6 side 251 af H.H.Sørensen, Veldbæk
1794?	Gælds brev fra Hans Andersen til Kirstine Nisdatters søskende	Fotokopi fra Skads H. ting – renskrevet på Arkivet

Årstal Alslev Vandmølle

3

4.9.2009

1795?	Niels Andersen Schack fd, 1755 d. 1833 i Astrup køber møllen af sin bror H.A. Schack	Fra Ribe Amt 5. bind side 214
1797	Forordning om Told- og Købstadkonsumtion. Told på korn/mel der indføres i Kbh. og købstæderne. Ophæves i 1851.	FTM side 77.
1798	Anlagt ny pille- og gruppeværk i møllen	Fotokopi af ny håndskrevet kladde på arkiv
1799	Første dampmølle etableres i Kbh.	FTM side 61.
1802	1485 Vand- og vindmøller i Kongeriget heraf 855 vandmøller. Ribe Amt 44/31 Bygningsafgift til staten.	MID side 79
1812	Niels Schack får fornyet kgl. koncession efter Nis Hansen	Fotokopi af kgl. bevilling oversat
1815 m.fl.	1815 England forbyder import af korn, 1819 Frankrig forbyder import af korn.	FTM side
1825	Forordning giver mulighed for etablering af nye møller – handelsmøller.	DMF
1827	Staten finansierer udsendelse af udvalgt møllebygger til Tyskland for at få kendskab til ny teknologi.	FTM side 80
1830	Princip med brug af valser til melproduktion konstrueres	GDL
1829	Anders Schack fd 1797 i Alslev d.1874 overtager møllen efter sin fader.	Slægtsbog
1833	Uddannelse af møllebyggere starter på Polyteknisk Lærestanstalt. Ophører 1862. Første brugbare vandturbine udvikles i Frankrig	MID side 103
1835	Anders Schack får bevilling til drift af boghvedekværn og ny vandhjul nr. 3?	Fotokopi af kgl. bevilling oversat
1836	2 kværne og pilleværk, underfaldshjul Opgørelse af brandforsikringssum	Hartkornstaks. Matrikeldir. Sognearkivet Den alm.brandfor.
1843	Anders Schack får fornyet bevilling til drift af mølle forlænget	Fotokopi af kgl. bevilling oversat
1844	Ny matrikel, mølleskyld landbrugsjord	
1852	Underfaldshjul ændres til brystfaldshjul Ny møllebygninger opgøres	SBB 1943 side 14. Billede med årstal på arkiv.,
1854	Peder Schack fd. 1826 d. 1909 overtager møllen efter sin far.	
1852	Ophævelse af mølle koncession. 10 års overgangsperiode. Iflg. årstal på billeder er de 2 store møllebygninger bygget.	Lov fra
1862	Fri næring og prisdannelse. Betaling af mølleskyld ophæves.	
1864	Østrigske soldater på møllen	80 års fødselsdagsinterview 1934 A. Schack
1870 ca,	Møllen har egen båd til handel på Fanø	JV 28.7.54 kronik
1875 ca.	Korn- og meleksport falder kraftig.	FTM s. 107

Årstal Alslev Vandmølle

4

4.9.2009

1880	Andreas Schack fd. 1854 d. 1939 overtager møllen. 3 møllehjul. 2 til korn 1 til stampemøllen.	Artikel ved 70 års fødselsdag i 1924
1884	Dansk Møllerforening (ejere) dannes	FTM s. 102.
1885	Dansk Møllesvende Forening dannes. Installation af turbine 32 HK til møllen	FTM side. 102 Forskellige kilder
1886	Telefon installeres på møllen Marie Schack fd Pedersen, Toftnæs 30.1. død 1951	Andreas Schack interview 1934
1890 ca.	Installation af turbine nr. 2 på 7 HK til stampemøllen	Aksel Schack interview 1980
1901	Fiskedamme etableres i selskabsform Andreas Schack repræsenterer sognet i København ved fest for indførelse af parlamentarisme.	Forskellige kilder Sneum, Vestkysten, 28.7.54
1903	Mølleskyld efter hartkorn afskaffes	VVD side 12
1905	Fiskekonsulent Fr. Jensen Varde leder fiskeri ved Alslev Mølle	Avisudklip 15.10.1905
1908	El. generator opsættes samtidig med Varde etablerer el.værk Plantør E. Rømhild tilknyttet fiskeriet	80 års fødselsdagsinterview A. Schack, nekrolog 9.6.1958
1909	Elkraftværk etableres ved Skjern Å nær Brande. Peder S. dør og det store familiegravsted etableres.	VVD side 14
1910	Turbine tilsluttes jævnstrømsgenerator	
1913	Udstykning af 50 tdr. land til Laurids Schack	Vestkysten 12.6.1957 omtale ved 65 års fødselsdag
1915	Oversvømmelser p.g.a. tøbrud	avisudklip
1917?	Peder Schack fd.1887 i Alslev død 1964 overtager møllen efter sin fader. Der udstykkes parcel fra møllegården til Aksel Schack	Interview ved 75 års fødselsdag Vestkysten 4.7.1962.
1918	Filmoptagelse ved Alslev Mølle	Artikel af? se P. Schack scrapbog
1920	Karlsgårde vandkraftværk ved Sig.Der er ca. 20.000 mindre vindmøller i DK	Forskellige kilder. MID side 74
1921	Dambrugsdrift genoptages efter krigen af Jøker Elektricitet kommer til Alslev.	Artikel Vestkysten
1934	Andreas Schack fd. 2.8.1854, Alslev fylder 80 år. Dør 20.12.1939	Avisartikler på Arkivet
1941	Ny turbine Smiths, Ålborg installeres pris kr. 6.000 tilsluttes SAEF?	
1951	Peder Schacks husbestyrerinde Karoline Horn (ansat på møllen i 27) passer moderen Anne Marie fd. 1856 der dør 24.06.51	Vestkysten 24.6.1951.
1954	Paul Agnar, Esbjerg overtager dambruget. (A.S. mener 1950)	Alslev Sognearkiv A4
1955	Medhjælper Chr. Iversen får	Vestkysten 17.12.1955.

	sølvmedalje for 30 års tro tjeneste i Alslev Mølle.	
1964	Peder Schack dør 5.10. Karoline Horn arver gården, og da hun dør i 1969 sælger hendes arvinger møllegården til Strange Hansen	Slægtsbog.
1969	Strange Hansen køber møllen	
1990?	Flere ejere af møllen	
2006?	Per Villadsen køber bygningerne	
2009	Hilmer Nissen køber møllebygningerne på tvangsauktion	

Kilder:

Danske Byer og Sogne, 1931, Vort Lands Forlag.

Lebech-Sørensen Anna Marie, Vindmøller og Vandmøller i Danmark 2001, Skib Forlag.

Forkortelse: VVD

Møllebyggeri i Danmark 1993, Miljøministeriet.

Forkortelse: MID

Dansk Mølleforenings hjemmeside:

Forkortelse: DMF

Gyldendals DVD-leksikon:

Forkortelse: GDL

Pyndiah, Boum, 2006, Greens Forlag.

Forkortelse: FTM

Bøcher, Steen B. 1942, Vandkraftens udnyttelse i det sydlige Nørrejylland før og nu.

Det kongelige geografiske selskab samt bilagsbogen Vandmøller i Ribe Amt

Forkortelse VU

Schack, Aksel, Vestjyder Fortæller 1970. Forkortelse AS.

Alslev Sognearkiv A4 samt udklipsbøger og billeder.

Schack, Aksel, lydband med interviews fra omkring 1980

Kromann. N.M. Håndskrevne optegnelser – original på Byhistorisk Arkiv, Esbjerg med kopier på Alslev Sognearkiv.